

Ústavní soud (ÚS) rozhodl dne 3. února 2011 nálezem pod čj. III. ÚS 449/06 o ústavní stížnosti pana V., kterou pan V. napadl rozsudek Nejvyššího správního soudu potvrzující rozhodnutí MZ o uložení pokuty panu V. za nepodrobení dítěte povinnému očkování.

Základní závěry nálezu ÚS:

- **V obecné rovině je povinné očkování ospravedlnitelné nejen ve vztahu k čl. 5 a 6 Úmluvy na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (Úmluva vyhlášená ve Sbírce mezinárodních smluv pod č. 96/2001), ale i k dalším základním právům občana podle Ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod**
- **Povinné očkování je ve vztahu k základnímu právu svobodně projevovat náboženství nebo víru přípustným omezením tohoto práva, neboť jde evidentně o opatření (pozn. povinnost podrobit se očkování) v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu veřejné bezpečnosti, zdraví a práv a svobod druhých.**
- Autonomie rodičů při rozhodování o zdravotnických zákrocích vůči dětem není absolutní

Ve vztahu k ústavnosti zákona o ochraně veřejného zdraví a jeho vyhlášky o očkování proti infekčním nemocem:

ÚS nezkoumal ústavnost citovaného zákona a prováděcího předpisu. **Konstatoval však:**

- Přezkum ústavnosti povinnosti podrobit se očkování nezakládá Úmluva o lidských právech a biomedicíně, neboť rozhodnutí zákonodárce o povinném očkování realizuje možnost podle čl. 26 Úmluvy. *Pozn. tedy argumentace rodičů, že zákon je v rozporu s Úmluvou není relevantní.*
- Při posuzování ústavnosti napadeného rozhodnutí NSS shledal ÚS, že zpochybňování ústavnosti povinného očkování nebylo nutné ani s ohledem na zachování základních práv osob, které jsou v obdobném postavení stěžovatele.
- Účinnou ochranu základních práv lze zajistit pečlivým zvážením okolností individuálního případu a výjimečným rozhodnutím, že sankce nebude uložena a očkování nebude vynucováno (*viz níže*)
- Povinné očkování podle zákona o ochraně veřejného zdraví a vyhlášky: **Jde o rozhodnutí politické a expertní a ÚS nemůže svým rozhodnutím nahradit závěr zákonodárce nebo exekutivy o tom, že určité infekční nemoci vyžadují povinné očkování** (*pozn. tedy nenáleží soudům, aby rozhodovaly, kterým očkováním se dítě má a kterým nemá podrobit – to je věcí Parlamentu a MZ. Jejich rozhodnutí nemohou soudy suplovat.*)

Na druhé straně: Občan má právo na to, aby správní orgán při rozhodování o pokutě přihlédl ke všem aspektům jeho případu a výjimečně ho nesankcionoval **z důvodů ochrany základních práv chráněných ústavním pořádkem** (*pozn. tj. Ústavou a Listinou základních práv a svobod – ústavní zákony č. 1 a 2 z r. 1993*)

- Neexistuje ale základní právo „nebýt očkován“ (*tj. takové právo není chráněno ústavním pořádkem, tedy není uvedeno v Ústavě ani Listině základních práv a svobod*)

- *Problém není v právních předpisech, ale v jejich aplikaci. Nejvyšší správní soud posoudil věc pana V. příliš formálně a proto bylo jeho rozhodnutí zrušeno a vráceno k novému projednání s poznámkou ÚS, že p. V. se nechoval v řízení konzistentně.*
- Ústavně konformním omezením základního práva vyznávat víru a náboženství tedy nemůže být bezvýjimečné vynucování povinného očkování proti jakékoliv osobě bez ohledu na individuální specifika případu a motivaci, kterou má daná osoba ve svém rozhodnutí povinné očkování nepodstoupit
- Jsou-li zde okolnosti, které **zásadním způsobem** volají pro zachování autonomie dané osoby a pro výjimečné nesankcionování povinnosti podrobit se očkování, nesmí orgán veřejné moci povinnost sankcionovat či jinak vynucovat
- *KHS, i MZ tedy musí vzít v potaz výjimečné rodičem tvrzené důvody pro odmítnutí očkování*
- Pokud tyto důvody zásadním způsobem volají pro zachování autonomie dané osoby – **při současném zachování opačně působícího veřejného zájmu** - tedy výjimečné nesankcionování – **nesmí KHS/MZ povinnost podrobit se očkování sankcionovat či jinak vynucovat . Přitom musí** vzít v úvahu
  - naléhavost tvrzených důvodů
  - jejich ústavní relevanci
  - nebezpečí pro společnosti, které může jednání dané osoby vyvolat
  - konzistentnost a přesvědčivost tvrzení dané osoby.